

सम्पूर्ण - संक्षिप्त - समर्थ

CURRENT AFFAIRS गुरु

UPSC/MPSC मराठी माध्यमात तयारी करणारे विद्यार्थी यांच्या साठी

23rd AUGUST 2022

FOR DAILY FREE CURRENT AFFAIRS
Follow Our Youtube Channel

 Guru Deekshaa Marathi

INDEX

DAILY CURRENT AFFAIRS NOTES

23rd August 2022

1. - पुनरावलोकन याचिकेबद्दल:.....	3
(i) घटनात्मक तरतूद:	3
(ii) पुनरावलोकनाच्या याचिकेचे विहंगावलोकन:	3
(iii) पुनरावलोकनासाठी याचिका सबमिट करणे:.....	3
(iv) पुनरावलोकन याचिका विचारात घेण्याचे हेतू.....	3
(v) सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निकालाचे पुनरावलोकन करण्याची विनंती करण्यासाठी तीन कारणे स्थापित केली आहेत:.....	3
(vi) न्यायिक प्रक्रिया:	3
(vii) पुनरावलोकन याचिका नाकारल्यास पर्याय:	4
2. - संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदेचे तपशील:	5
(i) बदल:.....	5
(ii) सदस्य:	5
(iii) मतदान करण्याची शक्ती:	5
(iv) भारत आणि UNSC:	5
(v) UNSC समस्यांमध्ये पुढील गोष्टींचा समावेश आहे:.....	6
(vi) P5 राष्ट्रांमधील मतभेद:	6
(vii) संस्थेमध्ये कमी प्रतिनिधित्व:.....	6
(viii) पुढे कसे जायचे:.....	6
3. - सेंद्रिय शेती बदल:.....	7
(i) बदल:.....	7
(ii) भारतीय सेंद्रिय शेतीची तत्त्वे:	7
(iii) सेंद्रिय शेतीची मूलभूत तत्त्वे खालीलप्रमाणे आहेत.	7
(iv) भारतातील सेंद्रिय शेती:	7
(v) सरकारी कार्यक्रम जे महत्वाचे आहेत:	9
(vi) सेंद्रिय शेतीची आव्हाने:	9

(vii) सेंद्रिय शेतीचे काही फायदे खालीलप्रमाणे आहेत.	9
(viii) उचलण्यासाठी आगामी पावले:	9
4. - चाबहार बंदराचा तपशील:	10
(i) बदल:	10
(ii) महत्त्व:	10
संपादकीय विश्लेषण	11
१. किमान समर्थन किंमत:	11
(i) याचा अर्थ:	11
(ii) उद्दिष्ट:	11
(iii) संरक्षित पिके:	11
(iv) एमएसपीचे निर्णय कोण आणि कसे घेतात?	11
(v) एमएसपी शिफारशी तयार करताना, CACP खालील बाबी विचारात घेते:	11
(vi) तीन प्रकारात उत्पादन खर्च:	12
(vii) एमएसपीचे महत्त्व:	12
(viii) एमएसपी-संबंधित आव्हाने:	15
(ix) पुढे कसे:	15
2. सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांमध्ये सुधारणा:	16
(i) भारतीय बँकिंग उद्योगाची वाढ:	16
(ii) सध्या प्रचलित नमुना:	17
(iii) पाचव्या पिढीच्या बँकिंगचे भविष्य:	18
(iv) पुढे जाण्याचा मार्ग:	19

1. - पुनरावलोकन याचिकेबद्दल:

GS II

विषय → न्यायव्यवस्थेशी संबंधित मुद्दे

घटनात्मक तरतूद:

- घटनेच्या कलम १३७ अंतर्गत सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयांना किंवा आदेशांना आव्हान दिले जाऊ शकते.

पुनरावलोकनाच्या याचिकेचे विहंगावलोकन:

- न्यायालय केवळ "पेटंट त्रुटी" सुधारण्यासाठी त्याच्या निर्णयांचे पुनरावलोकन करू शकते आणि "लहान महत्त्वाच्या किरकोळ दोष" नाही. पुनरावलोकन हे कोणत्याही प्रकारे गुप्त अपील नाही.
- हे सूचित करते की न्यायालयाला सुरुवातीपासूनच प्रकरणाची पुनर्पासणी करण्याऐवजी न्यायाचा गर्भपात झाल्यामुळे मोठ्या त्रुटी सुधारण्याची परवानगी आहे.

पुनरावलोकनासाठी याचिका सबमिट करणे:

- दिवाणी प्रक्रिया संहिता आणि सर्वोच्च न्यायालयाच्या नियमांनुसार, जो कोणी निर्णय चुकीचा आहे असे मानतो तो त्याचे पुनरावलोकन करण्यास सांगू शकतो. याचा अर्थ असा आहे की खटल्यातील प्रत्येक पक्षकाराने निकालाचे पुनरावलोकन करण्याची आवश्यकता नाही.
- पुनर्विलोकन याचिका निर्णय किंवा आदेशाच्या तारखेपासून 30 दिवसांच्या आत सादर करणे आवश्यक आहे.
- न्यायालय अधूनमधून याचिकाकर्त्याची पुनर्विलोकन याचिका दाखल करण्यासाठी वेळ वाढवण्याची विनंती मंजूर करू शकते जर ते विलंबासाठी खात्रीशीर कारणे देऊ शकत असतील.

पुनरावलोकन याचिका विचारात घेण्याचे हेतू

- यावर जोर दिला पाहिजे की कोर्ट सादर केलेल्या प्रत्येक पुनरावलोकन याचिकेचे मूल्यांकन करत नाही. एकदा विनंतीचे औचित्य सिद्ध झाले की, पुनर्विलोकन याचिका मंजूर करण्यासाठी ते पूर्णपणे आपल्या विवेकबुद्धीचा वापर करते.

सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निकालाचे

पुनरावलोकन करण्याची विनंती करण्यासाठी तीन कारणे स्थापित केली आहेत:

- ताज्या, समर्पक तथ्यांचा किंवा पुराव्याचा शोध, वाजवी परिश्रमानंतर, याचिकाकर्त्याला माहिती नव्हती किंवा प्रदान करण्यात अक्षम;
- चूक किंवा त्रुटी जी रेकॉर्डच्या पृष्ठभागावरून स्पष्ट होते; किंवा
- इतर दोन संरक्षणांशी तुलना करता येणारे कोणतेही अतिरिक्त पुरेसे संरक्षण.

न्यायिक प्रक्रिया:

- पुनरावलोकन याचिकांवर विशेषतः वकिलांच्या तोंडी युक्तिवादांशिवाय निर्णय घेतला जातो. न्यायाधीश त्यांच्या सुनावणीच्या खोलीत "अभिसरणाद्वारे" ऐकतात.
- तथापि, अपवादात्मक प्रकरणांमध्ये, न्यायालय तोंडी सुनावणीस परवानगी देईल. तीन न्यायाधीशांच्या पॅनेलने फाशीच्या शिक्षेचा समावेश असलेल्या सर्व प्रकरणांमध्ये पुनर्विलोकन याचिकांचे लोकांसमोर मूल्यांकन करणे आवश्यक आहे, सर्वोच्च न्यायालयाने 2014 च्या निर्णयात घोषित केले.

- पुनर्विलोकन याचिका त्याच न्यायाधीशांद्वारे ऐकल्या जातात ज्यांनी मूळ आदेश किंवा अपील केला जात असलेला निकाल दिला.

पुनरावलोकन याचिका नाकारल्यास पर्यायः

- रूपा हुरा विरुद्ध अशोक हुरा प्रकरणात, न्यायालयाने उपचारात्मक याचिकेची कल्पना मांडली, ज्याची पुनर्विलोकन याचिका फेटाळल्यानंतर सुनावणी केली जाऊ शकते (2002). काहीही झाले तरी सर्वोच्च न्यायालयाचा निर्णय अन्यायकारक मानता येणार नाही.
- क्युरेटिव्ह पिटिशन ही पुनर्विलोकन याचिकेशी तुलना करता येण्यासारखी असते कारण तिला अनेकदा तोंडी सुनावणी दिली जात नाही आणि फार कमी कारणांवरून तिचे पुनरावलोकन केले जाते.

स्रोत→ हिंदू

GURU DEEKSHAA IAS

2. - संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदेचे तपशील:

GS II

विषय→आंतरराष्ट्रीय संबंध

बद्दल:

- सुरक्षा परिषदेची स्थापना 1945 मध्ये UN चार्टरद्वारे करण्यात आली होती. ती UN च्या सहा मुख्य संस्थांपैकी एक आहे.
- UN च्या उर्वरित 5 संस्था म्हणजे जनरल असेंब्ली (UNGA), विश्वस्त परिषद, आर्थिक आणि सामाजिक परिषद, आंतरराष्ट्रीय न्यायालय आणि सचिवालय.
- जागतिक शांतता आणि सुरक्षितता राखण्यासाठी त्याची मुख्य जबाबदारी आहे.
- परिषदेचे मुख्यालय न्यूयॉर्कमध्ये आहे.

सदस्य:

- कौन्सिलच्या पंधरा सदस्यांमध्ये पाच स्थायी सदस्य आणि दोन वर्षांच्या कालावधीसाठी नियुक्त केलेले दहा अस्थायी सदस्य असतात.
- युनायटेड स्टेट्स, रशियन फेडरेशन, फ्रान्स, चीन आणि युनायटेड किंग्डम हे पाच स्थायी सदस्य आहेत.
- भारत गेल्या वर्षी (2021) UNSC चा कायमस्वरूपी सदस्य बनला, तो नवव्यांदा सामील झाला. 2021 ते 2022 पर्यंत ते कौन्सिल सदस्य असेल.
- सर्वसाधारण सभा दरवर्षी 10 पैकी पाच अशा स्थायी सदस्यांची दोन वर्षांच्या कार्यकाळासाठी निवड करते. प्रदेशानुसार, 10 कायम नसलेल्या जागा वितरित केल्या जातात.

- प्रत्येक महिन्याला, मंडळाचे 15 सदस्य अध्यक्षपद धारण करून फिरतात.

मतदान करण्याची शक्ती:

- सुरक्षा परिषदेच्या प्रत्येक सदस्याला एक मत असते. स्थायी सदस्यांसह नऊ सदस्यांच्या बहुमताने सुरक्षा परिषदेद्वारे निर्णय घेतले जातात. पाच स्थायी सदस्यांपैकी एकाने "नाही" असे मत दिल्यास ठराव मंजूर करता येणार नाही.
- जेव्हा जेव्हा सुरक्षा परिषदेला असे वाटते की एखाद्या सदस्याच्या हितसंबंधांना विशेषतः हानी पोहोचते तेव्हा, सुरक्षा परिषदेचा सदस्य नसलेल्या कोणत्याही UN सदस्याला मत न घेता चर्चेत भाग घेण्याची परवानगी असते.

भारत आणि UNSC:

- भारताने 1947-1948 मध्ये सार्वत्रिक मानवाधिकार घोषणा (UDHR) लिहिण्यात महत्त्वपूर्ण योगदान दिले आणि दक्षिण आफ्रिकेतील वर्णभेदाचा उत्कटतेने निषेध केला.
- भारताने विविध मुद्द्यांवर धोरणे तयार करण्यात मदत केली आहे, ज्यात पूर्वीच्या वसाहतींचा संयुक्त राष्ट्रांचा प्रवेश, मध्य पूर्वेतील घातक संघर्ष सोडवणे आणि आफ्रिकेत शांतता राखणे यासह.
- विशेषतः जागतिक शांतता आणि सुरक्षितता राखण्यात याने संयुक्त राष्ट्रांना लक्षणीय मदत केली आहे.
- भारताने 160,000 हून अधिक सैनिक आणि अनेक पोलीस अधिकारी 43 शांतता मोहिमांमध्ये पाठवले आहेत.

- तिची लोकसंख्या, भूगोल, सकल देशांतर्गत उत्पादन (GDP), आर्थिक क्षमता, सभ्यतेचा वारसा, सांस्कृतिक विविधता, राजकीय व्यवस्था आणि UN क्रियाकलापांमधील ऐतिहासिक आणि वर्तमान योगदान लक्षात घेता, UNSC वर कायमस्वरूपी जागा मिळण्याची भारताची मागणी पूर्णपणे वाजवी आहे.

- उदाहरणार्थ, UN, UNSC आणि जागतिक आरोग्य संघटना राज्यांना कोरोनाव्हायरसचा प्रसार यशस्वीरीत्या थांबवण्यास मदत करण्यास शक्तीहीन होते जेव्हा ते प्रथम दिसले.

संस्थेमध्ये कमी प्रतिनिधित्व:

UNSC समस्यांमध्ये पुढील गोष्टींचा समावेश आहे:

मीटिंग रेकॉर्ड आणि मिनिटांचा अभाव:

- UNSC उर्वरित UN प्रमाणेच नियमांचे पालन करत नाही आणि त्याची कोणतीही बैठक कधीही रेकॉर्ड केली जात नाही.
- याव्यतिरिक्त, चर्चेसाठी, दुरुस्तीसाठी किंवा विरोधासाठी मीटिंगचा "मजकूर" उपलब्ध नाही.

- दक्षिण आफ्रिका, जर्मनी, ब्राझील आणि भारत या जगातील चार सर्वात महत्वाच्या देशांचे UNSC चे प्रतिनिधित्व नसणे त्रासदायक आहे.

पुढे कसे जायचे:

- P5 आणि उर्वरित जग यांच्यातील शक्ती असमतोल ताबडतोब संबोधित करणे आवश्यक आहे.
- आंतरराष्ट्रीय शांतता आणि सुरक्षितता टिकवून ठेवण्यासाठी "नेहमी-जटिल आणि विस्तारित समस्या" पुरेशापणे संबोधित करण्यासाठी UN संघटनेने अधिक कायमस्वरूपी आणि कायमस्वरूपी जागा जोडून सुरक्षा परिषदेची दुरुस्ती केली पाहिजे.
- यूएनएससीच्या सध्याच्या कायम नसलेल्या सदस्यांपैकी एक, भारत, एक ठराव तयार करून सुरुवात करू शकतो ज्यामध्ये शरीराच्या आधुनिकीकरणासाठी सूचनांची सर्वसमावेशक सूची आहे.
- ते इतर देशांपर्यंत देखील पोहोचू शकते जे त्यांचे दृष्टिकोन सामायिक करतात (जसे की G4: भारत, जर्मनी, जपान आणि ब्राझील) आणि UNGA ला संबोधित करण्यासाठी पुरेसे देश एकत्र येईपर्यंत आणि एक ठराव सादर करेपर्यंत त्याचे मित्र राष्ट्रांचे नेटवर्क विस्तृत करू शकतात. उत्तीर्ण होण्याची चांगली संधी.

UNSC शक्ती संघर्ष:

- UNSC च्या पाच स्थायी सदस्यांचा व्हेटो अधिकार आजच्या जगात कालबाह्य झाला आहे.
- UNSC ला आता मानवी सुरक्षा आणि शांततेच्या क्षेत्रातील जागतिक गतिमानता आणि प्रगती समजून घेणे कठीण होत आहे.

P5 राष्ट्रांमधील मतभेद:

- UN सदस्यांमधील लक्षणीय ध्रुवीकरणामुळे, निर्णय एकतर घेतले जात नाहीत किंवा थोडे विचार करून घेतले जातात.
- UNSC P-5 नियमितपणे विभक्त होते, जे त्याला महत्त्वपूर्ण निर्णयांपर्यंत पोहोचण्यात अडथळा आणते.

स्त्रोत→ इंडियन एक्सप्रेस

3. - सेंद्रिय शेती बद्दल:

सेंद्रिय शेतीची मूलभूत तत्त्वे खालीलप्रमाणे आहेत.

GS III

विषय→शेतीशी संबंधित समस्या

बद्दल:

- FAO नुसार, कृषी पर्यावरणीय आरोग्य, जैवविविधता, जैविक चक्र आणि माती जैविक क्रियाकलाप या सर्व गोष्टींना सेंद्रिय शेतीद्वारे प्रोत्साहन आणि सुधारित केले जाते, जे उत्पादन व्यवस्थापनाचे विशिष्ट प्रकार म्हणून वर्णन करते.
- FSSAI ची व्याख्या "सेंद्रिय शेती" ची शेती व्यवस्थापन आणि डिझाइनची एक पद्धत आहे जी कृषी उत्पादनासाठी एक परिसंस्था तयार करण्यासाठी रासायनिक खते, कीटकनाशके, कृत्रिम संप्रेरक किंवा अनुवांशिकरित्या अभियांत्रिकी असलेल्या जीवांचा कृत्रिम बाह्य इनपुट वापरणे सोडून देते.
- सेंद्रिय उत्पादन मानकांनुसार उत्पादित केलेल्या अन्नाला सेंद्रिय अन्न म्हणून संबोधले जाते, तर सेंद्रिय शेतीच्या उत्पादनांना सेंद्रिय शेती उत्पादन म्हणून संदर्भित केले जाते.

भारतीय सेंद्रिय शेतीची तत्त्वे:

- या कल्पना सेंद्रिय शेतीच्या विकासासाठी आणि यशस्वी होण्यास मदत करतात. यामुळे जगभरात सेंद्रिय शेतीच्या वाढीस मदत होऊ शकते.

- लोक, गट आणि समुदायांचे कल्याण हे आरोग्याच्या तत्त्वांपैकी एक आहे.
- इकोलॉजीच्या मूलभूत गोष्टींपैकी एक म्हणजे इकोसिस्टम आणि त्याच्या सभोवतालचा परिसर किंवा निसर्ग यांच्यातील योग्य संतुलन.
- निरोगी आंतरवैयक्तिक संबंध आणि जीवनाचा एक सभ्य स्तर हे निष्पक्षतेचे कोनशिले आहेत.

भारतातील सेंद्रिय शेती:

- सेंद्रिय उत्पादकांचे प्रमाण आणि प्रमाणपत्र मिळालेले भौगोलिक प्रदेश या दोन्हीमध्ये भारताने प्रथम क्रमांक पटकावला आहे.
- सेंद्रिय शेतजमिनीच्या एकूण क्षेत्रफळाच्या बाबतीत भारताचा जगात सहावा क्रमांक लागतो.
- 2020 ते 21 अधिक सेंद्रिय वस्तूंचे उत्पादन झाले, 51% वाढ.
- सध्या, सिक्कीम हे एकमेव राज्य आहे जे पूर्णपणे सेंद्रिय आहे. या व्यतिरिक्त, महाराष्ट्र, राजस्थान, हिमाचल प्रदेश, कर्नाटक आणि केंद्रशासित प्रदेश जम्मू आणि काश्मीर ही राज्ये सेंद्रिय शेतीच्या प्रचार आणि अंमलबजावणीमध्ये आघाडीवर आहेत.
- सेंद्रिय शेतीच्या दीर्घ परंपरेमुळे ईशान्य भारत देशाच्या इतर भागांपेक्षा लक्षणीयरीत्या कमी रसायनांचा वापर करतो.
- आदिवासी समुदायांप्रमाणेच बेट राष्ट्रांमध्ये सेंद्रिय शेती फार पूर्वीपासून केली जात आहे.
- भारताच्या सर्वोच्च सेंद्रिय निर्यातीत अंबाडी, तीळ, सोयाबीन, चहा, औषधी वनस्पती, तांदूळ आणि डाळी यांचा समावेश होतो.

- सेंद्रिय उत्पादनांची निर्यात रु. 2018-19 मध्ये 5151 कोटी, 50% पेक्षा जास्त वाढ.
- आसाम, मिझोराम, मणिपूर आणि नागालँडमधून यूके, यूएसए, इस्वातिनी आणि इटलीला निर्यात सुरू केल्याने आरोग्याच्या खाद्यपदार्थांची मागणी वाढल्याने व्हॉल्यूम वाढून आणि नवीन बाजारपेठांपर्यंत पोहोचण्याची क्षमता दिसून आली आहे.

सरकारी कार्यक्रम जे महत्वाचे आहेत:

- परंपरागत कृषी विकास योजनेअंतर्गत PGS (सहभागी हमी प्रणाली) प्रमाणित क्लस्टर-आधारित सेंद्रिय शेतीला प्रोत्साहन देते. हा कार्यक्रम विपणन, प्रमाणन, प्रशिक्षण आणि क्लस्टर बिल्डिंगला प्रोत्साहन देतो.
- अनेक घटकांवर सेंद्रिय शेतीला चालना देण्यासाठी राष्ट्रीय कृषी विकास योजना सहाय्य देखील राज्यस्तरीय मंजूरी समितीच्या मान्यतेने उपलब्ध आहे.
- एक शहर, एक उत्पादन या कार्यक्रमाचा उद्देश उत्तर प्रदेशमध्ये स्थानिक पातळीवर उत्पादित, विशेष वस्तूंची ग्राहक जागरूकता वाढवणे आणि मागणी वाढवणे, जिल्हा स्तरावर रोजगार निर्मिती करणे हा आहे.
- जैव खते, रायझोबियम संस्कृतीचे वितरण, फॉस्फेट विरघळणारे जीवाणू (PSB), झिंक सोल्युबिलायझिंग बॅक्टेरिया (ZSB), अझाटोबॅक्टर, मायकोरिझा आणि गांडूळ-कंपोस्ट यांसारख्या तेलबिया आणि तेल पामच्या घटकांवरील राष्ट्रीय अभियानातून बरेच काही मिळत आहे. आर्थिक मदत.
- प्राधान्यकृत उपक्रमांद्वारे, सेंद्रिय शेती कृती कार्यक्रम सेंद्रिय शेतीला लक्षणीयरीत्या प्रगती आणि प्रोत्साहन देण्याचा प्रयत्न करतो.
- देशातील सेंद्रिय अन्नाची आयात आणि देशांतर्गत विक्री भारतीय अन्न सुरक्षा आणि मानक प्राधिकरण (FSSAI) द्वारे नियंत्रित केली जाते.

- PGS (सहभागी हमी प्रणाली) ही सेंद्रिय उत्पादनांसाठी एक प्रमाणीकरण प्रक्रिया आहे जी उत्पादन पूर्वनिर्धारित गुणवत्ता मानके पूर्ण करते याची खात्री करते. "ऑर्गॅनिक" च्या तीन वर्षांच्या प्रवासात रसायनांशिवाय पिकवलेल्या भाज्यांवर पीजीएस ग्रीन लावला जातो. हे मुख्यतः घरगुती गरजा पूर्ण करते.
- राष्ट्रीय सेंद्रिय उत्पादन कार्यक्रम (NPOP) तृतीय पक्ष प्रमाणन प्रक्रियेद्वारे निर्यातीसाठी सेंद्रिय शेतीसाठी प्रमाणपत्र प्रदान करते.
- 2018 साठी कृषी-निर्यात धोरण:
- गटांवर लक्ष केंद्रित करा आणि खर्चात कपात करा नैसर्गिक शेती ही रसायनमुक्त शेतीची एक पद्धत आहे जी भारतातील रीतिरिवाजांवर आधारित आहे. भारतातील सेंद्रिय शेतीला "भारताचे उत्पादन" चे विपणन आणि जाहिरातीमुळे फायदा झाला आहे.

सेंद्रिय शेतीची आव्हाने:

- बायोमासचा अभाव: शास्त्रज्ञांना खात्री नाही की सेंद्रिय पदार्थ योग्य प्रमाणात सर्व पोषक तत्वांचा पुरवठा करू शकतात. त्यांचे म्हणणे आहे की जरी या समस्येचे निराकरण केले जाऊ शकते, तरीही सेंद्रिय पदार्थांचा सध्याचा पुरवठा मागणी पूर्ण करण्यासाठी अपुरा आहे.
- असंतुलित पुरवठा आणि मागणी: नाशवंत नसलेल्या तृणधान्यांप्रमाणे, जे कोठेही पिकवता येतात, फळे आणि भाजीपाला कोणत्याही ठिकाणी वाहतूक किंवा पिकवता येत नाही.
- वेळ: सेंद्रिय शेतीसाठी तण व्यवस्थापन, तत्पर प्रतिसाद आणि निरीक्षणासह शेतकऱ्याचा त्याच्या पिकामध्ये अधिक सहभाग आवश्यक असतो.
- प्रीमियम एमआरपी: सेंद्रिय शेतीला समर्थन देण्यासाठी घेतलेल्या अत्यंत काळजीची हमी, हे मूलतः दिलेले आहे की परिणाम उच्च किंमतीत जतन केले जातील.

- विशेष पायाभूत सुविधांचा अभाव: बहुसंख्य सेंद्रिय शेती अजूनही औद्योगिक शेती पद्धतींमध्ये गुंतलेली आहेत, ज्यात त्यांच्या उत्पादनाची शेतातून टेबलापर्यंत हालचाल समाविष्ट आहे. खेदाची गोष्ट म्हणजे, ते स्वतःला सेंद्रिय म्हणून सोडून देत, फॅक्टरी फार्म सारख्याच हानिकारक पर्यावरणीय पद्धतींचा वापर करतात.
- शिवाय, सेंद्रिय भाजीपाला विपणन काही काम करू शकते. शेतकऱ्यांच्या विश्वासाचा परिणाम म्हणून किंवा पूर्णपणे आर्थिक कारणांमुळे, भारतातील अनेक शेततळ्यांनी त्यांचे व्यवस्थापन किंवा लागवड करण्यासाठी कधीही रसायनांचा वापर केला नाही किंवा ते सेंद्रिय शेतीकडे परत आले आहेत.

सेंद्रिय शेतीचे काही फायदे खालीलप्रमाणे आहेत.

- ते कृत्रिम घटकांसह पंप केले जात नाहीत आणि त्यांना परिपक्व होण्यासाठी खूप जास्त वेळ दिला जातो, ज्यामुळे उत्कृष्ट चव आणि अधिक पोषण मिळते.
- माती, पाणी, हवा आणि वनस्पती आणि प्राणी यांचे आरोग्य सुनिश्चित करताना मातीतील कीटकनाशके आणि रासायनिक अवशेषांचे प्रमाण कमी करते.
- जैवविविधता, जी नैसर्गिकरित्या प्राण्यांचे संगोपन करून आणि जमिनीची सुपीकता वाढवण्यासाठी पिके फिरवून वाढविली जाते, सर्व सजीवांच्या आरोग्यास प्रोत्साहन देते. वन्यजीवांना सुरक्षित आश्रयस्थान देऊन, सेंद्रिय शेती स्थानिक परिसंस्था सुधारतात.
- कमी ऊर्जा वापरली: याचे कारण असे आहे की कृत्रिम खते तयार करण्यासाठी भरपूर ऊर्जा लागते.
- दीर्घकाळात, टिकाऊपणा: समस्या उद्भवल्यानंतर त्यावर उपचार करण्याऐवजी, ज्याला खूप उशीर होऊ शकतो, सेंद्रिय शेती एक सक्रिय, प्रतिबंधात्मक दृष्टीकोन वापरते.
- पाणी पुरवठ्याचे चांगले नियंत्रण आणि कमी संश्लारक परिस्थिती

- तंत्रे समजून घेणे: सेंद्रिय शेती म्हणजे लँडस्केपवर यंत्रसामग्रीचे वर्चस्व असताना काळाच्या मागे जाण्यासारखे आहे. परिणामी, पारंपरिक विचारांवर आधारित सेंद्रिय शेतीचे तंत्र शेतकरी सहजपणे समजू शकतात आणि लागू करू शकतात.

उचलण्यासाठी आगामी पावले:

- तांत्रिक प्रगती आणि कृषी संशोधन सक्षम केल्याने सेंद्रिय शेतीच्या विकासाला गती मिळेल, असा तज्ञांचा अंदाज आहे.
- उत्पन्नवाढीची खात्री करून, यामुळे बाह्य वस्तूंवरील अवलंबित्व कमी होईल.
- तज्ज्ञांनी नैसर्गिक दृष्टीकोन शेती व्यवस्थेमध्ये समाकलित करण्याचा सल्ला दिला आहे कारण सक्रिय आंतरराष्ट्रीय सहभाग आणि योग्य सरकारी उपक्रमांद्वारे निसर्ग हे सर्वोत्कृष्ट मॉडेल आहे.
- यामुळे जागतिक पुरवठा साखळीशी सेंद्रिय शेतकऱ्यांचे कनेक्शन शक्य होईल.
- तज्ज्ञांनी देशांतर्गत सेंद्रिय वस्तूंच्या बाजारपेठेचा पूर्णपणे वापर करण्याच्या योजनेची कल्पना केली.
- आंतरराष्ट्रीय निकषांनुसार अधिक ज्ञान आणि उत्पादक क्षमतेच्या विकासासह, भारतीय सेंद्रिय शेतकरी लवकरच जागतिक कृषी व्यापारात त्यांच्या योग्य स्थानाची पुष्टी करतील.
- सेंद्रिय शेती व्यवहार्य, लवचिक आणि टिकाऊ बनवण्यासाठी, भारताने कायद्यातील बदलांद्वारे संरचनात्मक सुधारणांचा पाठपुरावा केला पाहिजे.
- नैसर्गिक आणि सेंद्रिय शेतीवर भर दिला गेला पाहिजे आणि तरुणांना कृषी विद्यापीठांमध्ये नाविन्यपूर्ण आणि कृषी-उद्योजकतेमध्ये सहभागी होण्यासाठी प्रोत्साहित केले पाहिजे.

स्रोत → हिंदू

4. - चाबहार बंदराचा तपशील:

प्रिलिम्स विशिष्ट विषय

बद्दल:

- आग्नेय इराणचे चाबहार हे बंदर शहर ओमानच्या आखातावर वसलेले आहे.
- इराणमधलं हे एकमेव बंदर आहे ज्याला थेट महासागरात प्रवेश मिळतो.
- हे ऊर्जा समृद्ध दक्षिणी इराणी प्रांत सिस्तान-बलुचिस्तानमध्ये आहे.
- चाबहार बंदराकडे भारत, इराण आणि अफगाणिस्तान हे मध्य आशियाई देशांसोबत महत्वाच्या व्यावसायिक संधींचा मार्ग म्हणून पाहत आहेत.

महत्त्व:

- चाबहार हा इतर आंतरराष्ट्रीय बंदरांप्रमाणे भारताकडून कधीच व्याजाचा आणि उत्साहाचा विषय राहिला नाही.
- त्यामुळे भारताला पाकिस्तानमधून न जाता समुद्रातून अफगाणिस्तानात जाणे शक्य होणार आहे.
- भारताला आता पाकिस्तानने अफगाणिस्तानमध्ये सीमा विस्तारण्यास मनाई केली आहे.
- परिणामी, इंटरनॅशनल नॉर्थ-साउथ ट्रान्सपोर्ट कॉरिडॉर, ज्यावर दोन्ही देश रशियाच्या बरोबरीने लवकर स्वाक्षरी करणारे होते, त्याला गती मिळेल.
- या कार्यक्रमासाठी इराण मुख्य प्रवेश बिंदू म्हणून काम करते.
- अरबी द्वीपकल्पात, ते चिनी प्रभावाचा प्रतिकार करेल.

स्त्रोत→ इंडियन एक्सप्रेस

संपादकीय विश्लेषण

1. किमान समर्थन किंमत:

याचा अर्थ:

- एखाद्या पिकासाठी MSP ही ती किंमत आहे ज्यावर बाजारभाव त्यापेक्षा कमी झाल्यास सरकारला शेतकऱ्यांकडून ते पीक खरेदी करण्यास भाग पाडले जाते.
- एमएसपी शेतकऱ्यांना त्यांच्या लागवडीचा खर्च भरून काढण्यासाठी आणि बाजारभावासाठी (आणि त्यांच्या नफ्याचा एक भाग) मजला देण्यासाठी पूर्वनिश्चित "किमान" पगार देतात.

उद्दिष्ट:

- विशिष्ट पिकांच्या वाढीसाठी सरकारी प्रोत्साहनांमुळे, भारताचे मुख्य अन्न कधीही संपणार नाही.
- MSPs ज्या वस्तूसाठी ते प्रकाशित केले जातात तसेच पर्याय म्हणून काम करणारी पिके या दोन्हीसाठी शेतमालाच्या किमतीसाठी प्रारंभिक बिंदू परिभाषित करतात.
- बाजारात किमती खूप कमी असल्यास काय?
- हे अधूनमधून बंपर पिकांच्या वर्षांमध्ये घडते किंवा जेव्हा एखाद्या विशिष्ट वस्तूची किंमत जागतिक बाजारात विशेषतः कमी असते.
- भारतातील शेतकरी, जे आधीच देशातील सर्वात गरीब नागरिकांमध्ये आहेत, अशा परिस्थितीत जगण्यासाठी संघर्ष करतील.
- त्यांच्या स्वतःच्या समस्यांव्यतिरिक्त, गरीब किमतीमुळे शेतकऱ्यांनी उत्पादन सोडल्यास देशाची अन्न सुरक्षा धोक्यात येऊ शकते.

- प्रतिबंधात्मक उपाय म्हणून सरकार दरवर्षी एमएसपी देते.

संरक्षित पिके:

- सात प्रकारचे धान्य (धान, गहू, मका, बाजरी, ज्वारी, नाचणी आणि जव)
- चणा, अरहर/तूर, उडीद, मूग आणि मसूर या पाच वेगवेगळ्या प्रकारच्या डाळी आहेत.
- 7 तेलबिया (रेपसीड-मोहरी, भुईमूग, सोयाबीन, सूर्यफूल, तिळ, करडई, नायजरसीड).
- 4 औद्योगिक पिके (कापूस, ऊस, कोपरा, कच्चा ताग).

एमएसपीचे निर्णय कोण आणि कसे घेतात?

- एमएसपीची घोषणा केंद्र सरकार करते, त्यामुळे त्या निवडीसाठी सरकार जबाबदार आहे.
- तथापि, सरकार निर्णय घेताना (CACP) कृषी खर्च आणि किमती आयोगाच्या सल्ल्याचा वारंवार संदर्भ देते.

एमएसपी शिफारशी तयार करताना, CACP खालील बाबी विचारात घेते:

- एखाद्या वस्तूची मागणी आणि पुरवठा.
- त्याची उत्पादन किंमत.
- बाजार किमतीचा ट्रेड (देशांतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय दोन्ही).
- शेतीमालाच्या किमतीत समानता.
- कृषी आणि इतर उद्योगांमध्ये व्यापार करार आहेत (म्हणजेच, शेती निविष्टा आणि शेत उत्पादनांच्या किमतींचे गुणोत्तर).
- उत्पादन खर्चापेक्षा कमीत कमी 50% नफा मार्जिन.

- त्या उत्पादनाच्या लक्ष्य बाजारासाठी MSP चे अपेक्षित परिणाम.

तीन प्रकारात उत्पादन खर्च:

- CACP प्रत्येक पिकासाठी तीन प्रकारच्या उत्पादन खर्चाचा अंदाज लावतो, दोन्ही राज्य- आणि भारत-व्यापी सरासरी पातळीवर.
- 'A2': इंधन, सिंचन, भाड्याने घेतलेले मजूर, भाडेतत्वावर दिलेली जमीन, कीटकनाशके, खते आणि बियाणे यासह शेतकऱ्यांचे सर्व थेट खर्च कव्हर करते.
- "A2+FL" चा अर्थ A2 प्लस न भरलेल्या कौटुंबिक श्रमासाठी एक आरोपित मूल्य आहे.
- "C2": ही किंमत अधिक सखोल आहे आणि त्यात निश्चित भांडवली मालमत्ता, मालकीच्या जमिनीवरचे व्याज आणि A2+FL व्यतिरिक्त भाडे यांचा समावेश आहे.
- CACP MSP चा सल्ला देताना A2+FL आणि C2 दोन्ही खर्चाचा विचार करते.

एमएसपीचे महत्त्व:

- त्यांच्या पिकांसाठी चांगली किंमत: एमएसपीमध्ये वाढ झाल्यामुळे शेतकऱ्यांना त्यांच्या उत्पादनांची चांगली किंमत मिळेल आणि खरेदी देखील होईल.
- तेलबियांच्या उत्पादनास प्रोत्साहन देणे: शेतकरी तेलबियांची लागवड करतील आणि धान्याचे उत्पादन सोडून देतील कारण त्यांना त्यांच्या मालाला हमी भाव मिळतो.

- तेलबिया उत्पादनासाठी वापरल्या जाणाऱ्या क्षेत्रामध्ये गेल्या काही वर्षांपासून सातत्याने वाढ होत आहे आणि हा कल कायम राहावा अशी आमची अपेक्षा आहे.
- पिकांचे विविधीकरण भरड धान्य, कडधान्ये आणि तेलबियांसाठी किंचित जास्त MSP वाढल्याने पीक विविधता सुलभ होते.
- शेतकऱ्यांसाठी विभेदक भरपाई आणि संरक्षण: हे जमिनीच्या वापराच्या पद्धतीमध्ये पीक विविधतेसाठी मदत करते. हे जागतिक स्तरावर किमतीतील असमानतेमुळे होणाऱ्या अतार्किक किमतीच्या चढ-उतारापासून शेतकऱ्यांचे संरक्षण करते.
- एमएसपी हे शॉक शोषक म्हणून काम करते, कमोडिटी बाजारातील किमतींमध्ये अचानक होणारी घट शोषून घेते.
- मागणी-पुरवठ्यात असमतोल योग्य बनवा हेतुपुरस्सर प्रयत्नांद्वारे, MSPs मध्ये भरड धान्य, कडधान्ये आणि तेलबियांच्या बाजूने संरेखित केले गेले.
- याने शेतकऱ्यांना मोठ्या भूखंडावर या पिकांची लागवड करण्यास आणि मागणी आणि पुरवठा यांच्यातील समतोल राखण्यासाठी उत्कृष्ट शेती पद्धती आणि तंत्रज्ञान वापरण्यास प्रोत्साहित केले.
- ज्या भागात तांदूळ किंवा गहू उत्पादन केल्याने भूजलाच्या तक्त्यावर दीर्घकालीन नकारात्मक प्रभाव पडेल अशा ठिकाणी पोषक तत्वांनी युक्त पिकांच्या विकासाला चालना देण्याचा हेतू आहे.
- ग्राहकांच्या मागण्या: MSP हे सुनिश्चित करते की देशाचे कृषी उत्पादन ग्राहकांच्या बदलत्या गरजांशी जुळवून घेते. उदा: सरकारने डाळींच्या पेरणीला चालना देण्यासाठी डाळींसाठी एमएसपी वाढवला.

- अन्न पिके: विशेषतः एक अन्न पीक ज्याचा पुरवठा कमी आहे त्याला एमएसपीद्वारे वाढण्यास प्रोत्साहित केले जाते.
- एमएसपीच्या कृषी नफ्यात सुधारणा झाल्यामुळे शेतकऱ्यांना इनपुट, तंत्रज्ञान आणि फॉरवर्ड चेनमधील इतर वस्तूंवर अधिक खर्च करण्यास प्रोत्साहित केले जाते.
- आत्मा-निर्भर भारत: कडधान्य आणि तेलबियांचे उत्पादन वाढवण्याच्या आणि आयातीवरील देशाचा अवलंबित्व कमी करण्याच्या प्रयत्नात, सरकारने 2021-22 पीक वर्षासाठी तूरच्या समर्थन मूल्यात 300 ते 6,300 रुपये प्रति क्विंटल वाढ केली.

एमएसपी-संबंधित आव्हाने:

- कृषी निषेध सर्व शेतकऱ्यांना सर्व पिकांसाठी एमएसपी आणि तीन वादग्रस्त कृषी सुधारणा कायदे रद्द करण्याच्या कायद्याच्या समर्थनार्थ शेतकरी संघटना दिल्लीच्या बाहेरील भागात सहा महिन्यांहून अधिक काळ निषेध करत आहेत.
- एमएसपी आणि महागाई: एमएसपी जाहीर करताना महागाई विचारात घेतली पाहिजे. तथापि, जेव्हा किंमती वाढतात तेव्हा हे नेहमीच होत नाही. उदाहरणार्थ, यावेळी, मक्यासाठी एमएसपीने महागाईचा विचार केला नाही आणि त्याचा शेतकऱ्यांना कसा फायदा होईल! एमएसपीमध्ये सुरु असलेली वाढ महागाईला कारणीभूत ठरू शकते.
- प्रचंड इनपुट खर्च विक्री किमतीपेक्षा अधिक वेगाने वाढणाऱ्या इनपुट खर्चामुळे लहान शेतकऱ्यांच्या तुटपुंज्या उत्पन्नावर ताण आला आहे आणि त्यांना कर्जाचा सामना करावा लागला आहे.

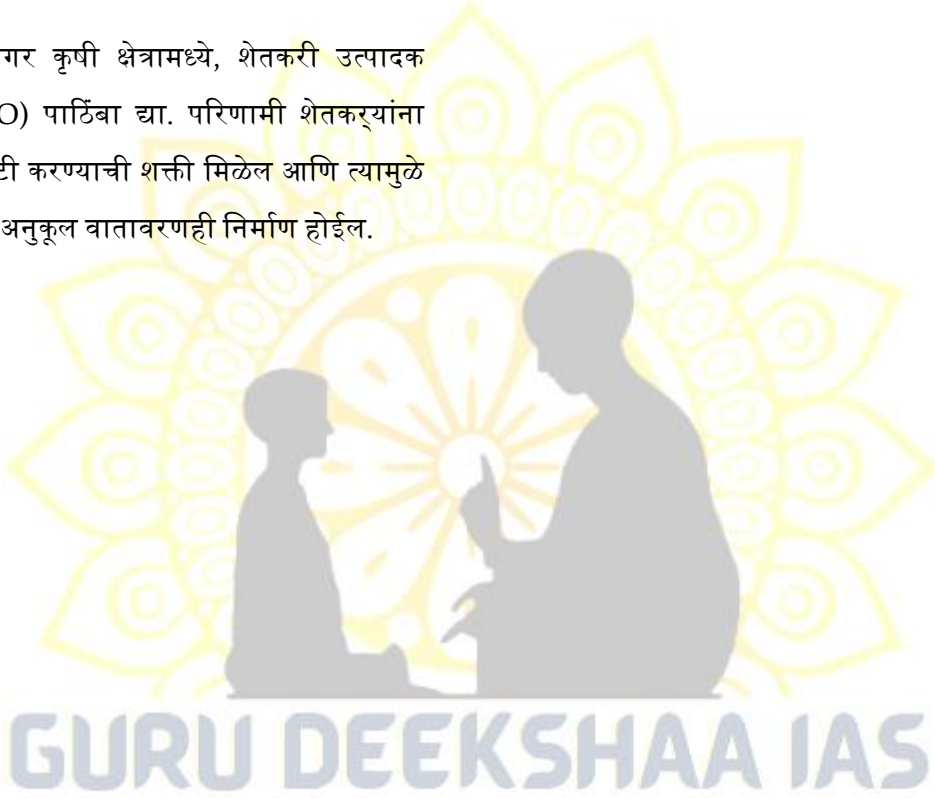
- यंत्रणेचा अभाव: प्रत्येक शेतकऱ्याला किमान बाजारभावानुसार किमान MSP मिळेल याची हमी देणारी कोणतीही यंत्रणा सध्या उपलब्ध नाही. त्यामुळे पुढील सर्व वेळेसाठी योग्य कार्यपद्धती निश्चित करणे आवश्यक आहे.
- निर्यात मर्यादा जादा उत्पादन झाल्यानंतरही या धान्यांचा मोठा भाग दरवर्षी खराब होतो. याचे कारण असे की FCI कडे असलेला धान्याचा साठा - ज्यांना MSP च्या परिणामी मोठ्या प्रमाणात अनुदान दिले जाते - WTO मानकांद्वारे लादलेल्या मर्यादांमुळे निर्यात केले जाऊ शकत नाही.
- ज्ञानाचा अभाव विशेषतः लहान आणि अल्पभूधारक शेतकऱ्यांना MSP कोणत्या दिवस आणि वेळेची माहिती असते. परिणामी, ते शेवटी संपूर्ण सद्गुण वर्तुळातून कापले जातात.
- आर्थिकदृष्ट्या अव्यवहार्य: FCI साठी, गहू आणि तांदूळ खरेदी करण्यासाठी खुल्या बाजारातील समान उत्पादनांच्या दरापेक्षा खूप जास्त खर्च येतो. परिणामी, केंद्र सरकारला अखेरीस एफसीआयचा खर्च उचलावा लागेल, ज्यामुळे कृषी पायाभूत सुविधा विकसित करण्यासाठी वापरण्यात येणारा पैसा काढून घेतला जाऊ शकतो.

पुढे कसे:

- एमएसपी शेतकऱ्यांचे रक्षण करते आणि त्यांच्या उत्पादनासाठी किमान किमतीची हमी देऊन अन्न सुरक्षा आणि महत्वाच्या पिकांची कमतरता व्यवस्थापित करण्यात मदत करते.

- एमएसपीचे महत्त्व लक्षात घेता, सरकारने आणि संघटनांनी शेतकऱ्यांचे प्रश्न शांततेने सोडवले पाहिजेत जेणेकरून फायदे तोट्यांपेक्षा जास्त होतील.
- स्वामिनाथन आणि शांता कुमार समितीच्या शिफारशी तसेच ई-नाम, 2022 पर्यंत शेतकऱ्यांचे उत्पन्न तिप्पट करणे, किंमत स्थिरीकरण निधी आणि इतर महत्वाकांक्षी उपक्रम प्रभावीपणे आणि काटेकोरपणे पार पाडले पाहिजेत.
- कृषी आणि बिगर कृषी क्षेत्रामध्ये, शेतकरी उत्पादक संघटनेला (FPO) पाठिंबा द्या. परिणामी शेतकऱ्यांना अधिक वाटाघाटी करण्याची शक्ती मिळेल आणि त्यामुळे गुंतवणुकीसाठी अनुकूल वातावरणही निर्माण होईल.

2. सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांमध्ये सुधारणा:

- भारतीय बँकिंग क्षेत्राचा सतत विकास होत आहे, सामाजिक सुधारणा आणि आर्थिक समावेशनाला प्रोत्साहन देणाऱ्या काही निवडक ते एक क्षेत्रातून विकसित होत आहे. मात्र, अलीकडे बँकिंग क्षेत्रात अनेक समस्या निर्माण झाल्या आहेत.

- उदाहरणार्थ, मालमत्तेची गुणवत्ता, आर्थिक सुदृढता आणि कार्यक्षमतेतील घसरणीचा भारतीय बँकिंग उद्योगाच्या कार्यावर परिणाम झाला आहे.
- वाढत्या लोकसंख्येची सध्याची चिंता, सध्या सुरू असलेला कोविड-19 साथीचा रोग आणि पाश्चिमात्य देशांचे उत्पादन केंद्र भारत आणि इतर राष्ट्रांमध्ये हलवण्याचे उद्दिष्ट लक्षात घेता, पाचव्या पिढीतील आर्थिक सुधारणांना प्रोत्साहन देणे अत्यावश्यक आहे.

भारतीय बँकिंग उद्योगाची वाढ:

फर्स्ट जनरेशन बँकिंग:

- स्वदेशी चळवळीच्या सुरुवातीच्या काळात, अनेक स्थानिक आणि शेजारच्या बँकांची स्थापना झाली (1947 ते स्वातंत्र्यापर्यंत).
- त्यापैकी बहुतांशी अंतर्गत फसवणूक, जोडलेले कर्ज आणि व्यापार आणि बँकिंग पुस्तकांचे संयोजन यामुळे अयशस्वी झाले.

दुसऱ्या पिढीतील बँकिंग (१९४७-१९६७):

- भारतीय बँकांनी कमी संख्येने कॉर्पोरेट कुटुंबे किंवा गटांमध्ये (किरकोळ ठेवींद्वारे एकत्रित) संसाधनांच्या एकाग्रतेला प्रोत्साहन दिले, परिणामी शेतकऱ्यांना कर्ज प्रवाहाकडे दुर्लक्ष केले.

तिसरी पिढी बँकिंग (1967-1991):

- सरकारने दोन टप्प्यांत (1969 आणि 1980) 20 प्रमुख खाजगी बँकांचे राष्ट्रीयीकरण करून आणि प्राधान्य क्षेत्र वित्तपुरवठा (1972) लागू करून व्यवसाय आणि बँकांमधील संबंध यशस्वीपणे तोडले.
- या कृतींमुळे "क्लास बँकिंग" मधून "मास बँकिंग" मध्ये संक्रमण झाले.
- संपूर्ण भारतातील (ग्रामीण) शाखा नेटवर्कचा विस्तार, सार्वजनिक ठेवींची मोठी जमवाजमव, आणि कृषी आणि संबंधित उद्योगांना होणारा पतपुरवठा वाढवणे हे सर्व याचे सकारात्मक परिणाम होते.

चौथी पिढी बँकिंग (1991-2014):

- स्पर्धा, आउटपुट आणि कार्यक्षमतेला चालना देण्यासाठी खाजगी आणि आंतरराष्ट्रीय बँकांना अतिरिक्त परवाने जारी करणे यासारखे महत्त्वपूर्ण समायोजन यावेळी करण्यात आले.
- तंत्रज्ञानाचा वापर करून, विवेकपूर्ण मानकांची पूर्तता करून, ऑपरेशनल स्वातंत्र्य आणि कार्यात्मक स्वायत्तता प्रदान करून, कॉर्पोरेट गव्हर्नन्समधील सर्वोत्तम पद्धतींचे पालन करण्यावर भर देऊन आणि बेसल नियमांचे पालन करून भांडवल आधार वाढवून हे साध्य केले गेले.

सध्या प्रचलित नमुना:

- आर्थिक समावेशन सुधारण्याच्या प्रयत्नात, 2014 पासून बँकिंग क्षेत्रात JAM (जन-धन, आधार आणि मोबाइल) ट्रिनिटी सुरू करण्यात आली आहे आणि पेमेंट बँक आणि स्मॉल फायनान्स बँकांना (SFBs) परवाने प्रदान करण्यात आले आहेत. मेल कनेक्टिव्हिटी.

पाचव्या पिढीच्या बँकिंगचे भविष्य:

- मोठ्या बँका: नरसिंहम समितीच्या अहवालानुसार (1991) भारतामध्ये देशांतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावर उपस्थिती असलेल्या तीन ते चार मोठ्या व्यावसायिक बँका असाव्यात.
- लक्षणीय आर्थिक दबदबा असलेल्या मूठभर मध्यम आकाराच्या सावकारांचा, अशा विशेष बँकांचा द्वितीय श्रेणीमध्ये समावेश केला जाऊ शकतो.
- यापैकी काही शिफारशी सरकारने आधीच आचरणात आणल्या आहेत, ज्यांनी आवश्यक कृती करून DFI, बँड बँक इ.ची स्थापना केली.
- भिन्न बँकांची आवश्यकता सार्वजनिक बँकिंग संकल्पनेला व्यापक मान्यता असूनही, वैयक्तिक ग्राहक आणि कर्जदारांच्या विशिष्ट आणि विविध गरजा पूर्ण करण्यासाठी विशिष्ट बँकिंग आवश्यक आहे.
- या विशेष बँकांमुळे लोकांसाठी RAM (किरकोळ, शेती, MSME) सारख्या ठिकाणी वित्तपुरवठा करणे सोपे होईल.
- याशिवाय, मोफत सार्वजनिक ठेवी मिळविण्यासाठी आणि उत्तम मालमत्ता-दायित्व व्यवस्थापनासाठी, शिफारस केलेल्या DFI/ विशिष्ट बँका विशेषीकृत बँका म्हणून स्थापन केल्या जाऊ शकतात.

- ब्लॉकचेन बँकिंग: जोखीम नियंत्रित करण्यासाठी, महत्वाकांक्षी/नवीन भारताच्या अधिक वाढीला प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि (डिजिटल) वित्तीय समावेशन व्यापक करण्यासाठी निओबँक्स या तंत्रज्ञानाचा अधिक चांगला वापर करू शकतात.
- अशा परिस्थितीत भारतीय बँका ब्लॉकचेनसारख्या तंत्रज्ञानाचा वापर करू शकतात.
- ब्लॉकचेन तंत्रज्ञान वापरल्याने बँकांचे प्रशासन आणि देखरेख करणे सोपे होईल.
- सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांचे अपयश ऐतिहासिकदृष्ट्या दुर्मिळ आहे म्हणून जनतेचा बँकांवरील उच्च स्तरावरील विश्वास टिकवून ठेवण्यासाठी छुप्या सरकारी हमीची मोठी भूमिका आहे.
- PSBs च्या खाजगीकरणाच्या इच्छेमुळे हे नेहमीच होत नाही.
- म्हणून, बँकिंग सुधारणांच्या पाचव्या पिढीने सार्वजनिक पर्ससाठी सर्वात कमी किमतीत नैतिक धोका आणि प्रणालीगत जोखीम दूर करण्यासाठी सुधारित वैयक्तिक ठेव संरक्षण आणि प्रभावी सुव्यवस्थित रिझोल्यूशनच्या मागणीवर लक्ष केंद्रित केले पाहिजे.
- ईएसजी फ्रेमवर्क: विभेदित बँकांना त्यांच्या भागधारकांना सातत्याने मूल्य प्रदान करण्यासाठी प्रतिष्ठित स्टॉक एक्स्चेंजवर सूचीबद्ध करण्यासाठी आणि ईएसजी (पर्यावरण, सामाजिक दायित्व आणि प्रशासन) फ्रेमवर्कचे पालन करण्यास उद्युक्त केले जाऊ शकते.
- विकसनशील बँका: बँकांना विविध कर्ज पोर्टफोलिओ तयार करण्याची लवचिकता देऊन, क्षेत्र-विशिष्ट नियामकांची स्थापना करून आणि त्यांना इच्छापूर्ती डिफॉल्टर्सशी व्यवहार करण्याचे अधिकार देऊन, सरकारने कोणतेही खुले काम पूर्ण केले पाहिजे.

- डायनॅमिक रिअल इकॉनॉमीमध्ये रिस्पॉन्सिव्ह बँकिंग सिस्टीम तयार करण्यासाठी कॉर्पोरेट बाँड मार्केट देखील उघडा (बँकेच्या नेतृत्वाखालील अर्थव्यवस्थेपासून दूर जा).

पुढे जाण्याचा मार्ग:

- बँकिंग क्षेत्राला अधिक लवचिक होण्यासाठी आणि आर्थिक स्थैर्याची हमी देण्यासाठी एक प्रतिमान बदल आवश्यक आहे. सरकारने अलीकडेच मोठ्या बँकिंग सुधारणांची घोषणा केली, ज्यात पायाभूत सुविधांसाठी डेव्हलपमेंट फायनान्स इन्स्टिट्यूशन (DFI) ची निर्मिती, एक बँड बँक आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांचे खाजगीकरण, अतिरिक्त भांडवल (PSBs) उभारण्याचे ओझे कमी करण्यासाठी.
- तथापि, प्रणाली परिवर्तनाची प्रत्येक पिढी नेहमीच चांगल्या प्रशासनासह सुरू होईल.

GURU DEEKSHAA IAS

Guru Deekshaa IAS is happy to announce first ever kannada current affairs magazine for kannada medium aspirants of Karnataka. The three important thumb rules for any competitive exam are

Vijay Kumar G

Founder and Director
Guru Deekshaa IAS

- First-NCERT/STATE syllabus books which helps to develop your understanding on the subjects
- Second-Daily current affairs helped to build your further understanding of the events related to your examination, Apart from knowledge it build the personality of an individual which brings in confidence to face any examination.
- Third-Practice previous year question papers and mock test available in the market to train your mind as per the requirement of the examination.

Thousand miles of journey starts with single step, We at Guru Deekshaa have taken this first step towards empowering you to prepare for civil for services. Now its your turn to start preparation and achieve your dream of becoming IAS/IPS.

CALL US FOR MORE DETAILS

 76 76 74 98 77

JOIN OFFICIAL TELEGRAM FOR MATERIAL AND UPDATES

 @GURU_DEEKSHAAIAS

FOLLOW OUR INSTAGRAM FOR DAILY UPDATES

 GURUDEEKSHAA

